

Gada sākumā pasauli pāršalca "Europol" paziņojums par starptautiska mēroga un liela apjoma futbola spēļu rezultātu ietekmēšanu. Gada beigās ledus sakustējās arī Latvijā. Diemžēl iemesls tam bija nevis kādas konkrētas tiesībsargājošo iestāžu darbības, bet gan kāda futbolista intervija. Skarbā dzīves realitāte Latvijā neko vairāk par anonīmiem apgalvojumiem presē nav devusi.

I. **Kriminālprocess un sporta spēļu rezultātu sarunāšana**

Kriminālprocesa likuma 369.pantā ir rakstīts: "Kriminālprocesa uzsākšanas iemesls nevar būt anonīma informācija vai informācija, kuras iesniedzējs atsakās atklāt informācijas avotu." [1] Tātad krimināla rakstura sankciju piemērošanai publiski izteiktā informācija ir *par īsu*.

Vai minētais nozīmē, ka tāpēc Latvijā patiešām ir atļauts organizēt sporta spēles, kuru rezultāti ir iepriekš sarunāti? Protams, ka nav. Latvijā nav atļauts sarunāt sporta spēļu rezultātus.

Konkrētā gadījuma kontekstā ir arī oficiālo valsts orgānu reakcija - piebalso Latvijas Futbola federācija (LFF) [2]. Kā zināms, tieši LFF ir Sporta likuma kārtībā atzītā sporta federācija futbola jomā Latvijas Republikā, un tās rīkoto *sacensību* patiesums ir ticis apšaubīts. Tomēr zināms arī tas, ka LFF nav pilnvarota veikt kriminālprocesu [3], lai atrisinātu problēmu. Arī neviena cita atzītā sporta federācija nav apveltīta ar šādām tiesībām.

Diemžēl valda uzskats, ka Latvijā jau sporta spēļu rezultātu sarunāšana ir nesodāma... Pirmkārt, šāds uzskats ir nepamatots. No minētā izriet, ka nav izkristalizējies viedoklis par pareizo Krimināllikuma pantu, kurš būtu piemērojams, jo vienkārši nav izveidojusies stabila tiesu prakse šajā jautājumā. Skarbā dzīves realitāte novedusi pie tā, ka neviens nevēlas būt *žurka* jeb nodevējs. Līdz ar to rodas jautājums - vai kriminālprocess ir vienīgais situācijas risinājums. Jautājums šķiet retorisks un atbilde šķiet pašsaprotama.

Norādītie apsvērumi neviļus rada jautājumu: ja jau LFF nav tiesīga veikt kriminālprocesu, tad kāpēc šajā jautājumā lasāma ziņa, ka ir publicēts paziņojums, kurā LFF ..."aicina jebkuru personu, kurai ir pieejama papildus informācija un pierādījumi attiecībā uz intervijā izskanējušiem faktiem, kas var sniegt palīdzību minēto apstākļu noskaidrošanai, vērsties pie LFF" [4].

Arī Operatīvās darbības likums [5] neparedz atzīto sporta federāciju tiesības veikt operatīvo darbību. Līdz ar to veidojas zināms apburtais loks - atzītajām sporta federācijām ir pienākums rīkoties, taču nav kriminālprocesaūlo tiesību. Kritiski pārdomājot šo apgalvojumu, kaut kas šķiet nepareizs...

Kriminālporcess nav vienīgais risinājums.

II.

Citi līdzekļi cīņā pret sporta spēļu rezultātu sarunāšanu

Pirmkārt, futbols kā sporta karalis nebūtu uzskatāms par sliktāko paraugu šajā grūtajā cīņā. Tieši futbolā sarunāto spēļu rezultātu problēma ir godīgi atzīta. Gadījums Latvijas futbolā tikai liecina par to, ka LFF ir šajā valstī aktīvākā atzītā federācija, kuras amatpersonas publiskajā telpā atklāti atzīst, ka problēma pastāv. Tomēr svarīgi nošķirt divas lietas: (a) *atzīt* problēmu nav tas pats kas (b) problēmu *atrisināt*.

Jautājums ir nevis par to, vai Latvijā ir atļauts sarunāt sporta spēļu rezultātus, bet gan par to, kādā kārtībā un kuros gadījumos tas ir aizliegts un kā to novērst. Sporta likumā kā viens no federācijas atzīšanas kritērijiem ir šāds: Sporta federācija tiek atzīta, ja sporta federācijas pārstāvētajā sporta veidā vai darbības jomā tiek organizētas sporta *sacensības*. Maģiskais vārds ir "sacensības". Sportā **sacensās**, nevis demonstrē kādas nedefinētas īpašības.

Pasaulē ir virkne sporta veidu, kuri nav atzīti. Tāpat ir arī tādi sporta veidi, kuru atzīšana varētu izraisīt izbrīnu. Atšķirībā no teātra un loterijas, tradicionāli sportā notiek sacensība, pārvarot pretinieka radīto pretestību vai pārspējot pretinieka objektīvi sasniegtu rezultātu un pamatojoties uz savām spējām. Ir izslēgts nejaušības kritērijs (piemēram, kā loterijā) un ir izslēgts darbības atveidojums ar iepriekšparedzamu iznākumu (piemēram, teātris, opera, un citi tēlotājmākslas veidi). Sporta sacensību pievilcība slēpjas tās neparedzamībā. Ja sporta spēļu rezultāti kļūst paredzami, zūd sporta jēga. Sportā ir svarīgi tas, cik konkrētajā brīdī labu sniegumu parāda konkrētais sportists vai konkrētā komanda, lai sasniegtu rezultātu patiesā sacensībā.

Ja kāda no atzītajām sporta federācijām pieļauj tās rīkotajā čempionātā sarunātus spēļu rezultātus, būtu jārunā par darbību nevis sporta jomā, bet tēlotājmākslas jomā vai veiksmes (loterijas) spēļu jomā. Citiem vārdiem sakot, Latvijas Sporta federāciju padomei ir Sporta likumā noteikts pienākums izvērtēt - vai konkrētās sporta federācijas rīkotajā sporta veidā tiek nodrošinātas sacensības? Ja atzīta sporta federācija apzinās, ka tās atbildības jomā notiekošās sporta spēles nav sacensības un neko nedara situācijas koriģēšanai, Latvijas Republikai ir pienākums atņemt šādai federācijai tiesības rīkot pasākumus kā "sacensības".

Attīstot domu vēl tālāk: ikvienam konkrētā sporta veida apmeklētājam, kurš ir samaksājis par ieejas biļeti uz sacensībām, vai totalizatora likmju pieņēmējiem, kurš ir izmaksājis laimestu par *sarunātu* rezultātu, ir subjektīvās tiesības vērsties tiesā, piemēram, par Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likumā noteikto pārkāpumu.

Šī raksta mērķis nav sīkāk iztirzāt *pareizo* rīcību. Mērķis ir vērst uzmanību uz to, ka kriminālprocess ir tikai galējais līdzeklis. Krimināllikumā nav aizliegts sporta federācijām noteikt taisnīgus, pamatotus un nediskriminējošus sacensību noteikumus, paredzot arī kārtību efektīvai cīņai pret sarunātiem spēļu rezultātiem.

[1]<http://likumi.lv/doc.php?id=107820>

[2]<http://www.delfi.lv/sports/news/football/news/latvijas-virsliga-sogad-bijusi-vismaz-5-6-aizdomigi-maci-apgalvo-mezeckis.d?id=43744836>

[3]Kriminālprocesa likuma 39.pants ekskluzīvi uzskaita amatpersonas, kuras veic kriminālprocesu

[4]<http://www.delfi.lv/sports/news/football/news/bijusie-daugavas-futbolisti-nevelas-runat-atklati-baidoties-no-gavrilova-apgalvo-latvijas-avize.d?id=43747082>

[5]<http://likumi.lv/doc.php?id=57573>